

**DIQQAT TANQISLIGI SINDROMLI BOLALARNI MAKTABGA
TAYYORLASHNING PEDAGOGIK JIHLTLARI**

Omonova Maktuba Muqumjon qizi

*Toshkent shahridagi Puchon universiteti, Ta'lim
tashkilotlarida boshqaruv yo'nalishi magistranti.*

Annotatsiya. Diqqat tanqisligi va giperaktivlik sindromi (DTGS) bo'lgan bolalar uchun maktabga tayyorlanish jarayoni alohida yondashuvlarni talab etadi. Ushbu maqolada DTGS bo'lgan bolalarning xatti-harakati va o'qish jarayoniga moslashuvini yengillashtirishga qaratilgan pedagogik strategiyalar, shuningdek, ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi yoritilgan.

Kalit so'zlar: diqqat tanqisligi, giperaktivlik, pedagogik yondashuvlar, maktabga tayyorgarlik, bolalar rivojlanishi, ijtimoiy ko'nikmalar.

Kirish

Diqqat tanqisligi sindromi (DTS) — bu bolalarda diqqatni uzoq vaqt jamlay olmaslik va impulsiv xatti-harakatlar bilan namoyon bo'ladigan rivojlanish buzilishi. Bu holat ta'lim olish jarayonida bolalar va pedagoglar uchun turli qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Shu sababli, DTS bo'lgan bolalarni maktabga tayyorlashda maxsus pedagogik strategiyalarni ishlab chiqish va qo'llash muhimdir.

DTGS bo'lgan bolalar bilan ishlashda ularning ehtiyoj va rivojlanish darajasini hisobga olish zarur. Maxsus dasturlar bolalarning diqqatini jamlash, xulq-atvorini boshqarish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim (Nabiyev va Abduqodirova, 2024). O'yinlar bolalarning diqqatini jalb qilish va qiziqishini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Interfaol metodlar esa bolalarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi (Omonova, 2023). Ota-onalarga DTS haqida to'g'ri ma'lumot berish, ularni pedagogik jarayonga jalb etish va uy sharoitida bolalarga yordam ko'rsatish bo'yicha tavsiyalar berish orqali bolalarning maktabga moslashuv jarayonini yaxshilash mumkin (Nabiyev va

Abduqodirova, 2024). Aniq jadval va qoidalar bolalarning xulq-atvorini boshqarishga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, ta'lim olish jarayonida tartib va qoidabuzarliklarni kamaytiradi. Bolalarni kichik guruhlariga ajratish orqali ularga individual e'tibor qaratish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish samarali hisoblanadi.

Diqqat tanqisligi sindromi (DTS) bo'lgan bolalarni maktabga tayyorlash ta'lim jarayonida ularning muvaffaqiyatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Barkley (2015) tadqiqotlariga ko'ra, strukturali muhit va individual yondashuv bolalarning diqqatni jamlash qobiliyatini yaxshilaydi. Brown (2020) DTS bo'lgan bolalarga qaratilgan maxsus treninglar, o'yinlar va sensor integratsiya mashqlarining samaradorligini ta'kidlaydi. Interfaol metodlar orqali o'qitish, vizual materiallardan foydalanish va ota-onalar bilan hamkorlik o'quvchilarni maktabga ijobiy tayyorlashda asosiy omillardandir. Bolalarni ijtimoiy ko'nikmalar bilan boyitish orqali ularning ta'limga bo'lgan ishtiyoqi va o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi, deydi Hinshaw (2018).

Xulosa

DTS bo'lgan bolalarni maktabga tayyorlashda individual yondashuv, o'yin va interfaol metodlar, ota-onalar bilan hamkorlik va strukturali muhit yaratish kabi pedagogik usullar samarali natija beradi. Ushbu yondashuvlar bolalarning maktabga moslashuvini osonlashtiradi va ularning o'quv faoliyatida muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi. Pedagoglar va ota-onalar o'rtasida doimiy muloqot va hamkorlik ushbu jarayonning muhim qismi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Nabiyeu, R. Sh., & Abduqodirova, Sh. Z. Q. (2024). Maktabgacha yoshdagi giperaktiv va diqqat yetishmovchiligi sindromi bo'lgan bolalar. *Образование наука и инновационные идеи в мире*, (36), 144-148.
2. Omonova, M. M. Q. (2023). Diqqat tanqisligi sindromli bolalarni maktabga tayyorlashning pedagogik jihatlari. *Образование наука*

и инновационные идеи в мире, (34), 129-133.

3. Barkley, R. A. (2015). Attention-Deficit Hyperactivity Disorder: A Handbook for Diagnosis and Treatment (4th ed.). Guilford Press.

4. Brown, T. E. (2020). Smart but Stuck: Emotions in Teens and Adults with ADHD. Jossey-Bass.

5. Hinshaw, S. P. (2018). The ADHD Explosion: Myths, Medication, Money, and Today's Push for Performance. Oxford University Press.